

İkinci Qarabağ müharibəsi dövründə Azərbaycan Prezidenti, Ali Baş Komandan İlham Əliyev ictimai leksikona bir sıra deyimlər gətirdi. Uşağdan böyüyə hamının ürəyinə yağ kimi yayılan bu ifadələr deyildiyi andan dillər əzbəri oldu. İnsanlar öz fikrini daha qabarıq çatdırmaq üçün həmin ifadələrdən zərb-məsəl kimi istifadə edirlər: “Noldu, Paşinyan?!”, “Bəs Cəbrayıl yollu çəkirdin?”, “İti qovan kimi qovduq”, “Əziz Şuşa, sən azadsan!”, “Cəhənnəmə getdi status”, “Dəmir yumruq yerindədir!”, “Biz bu torpaqlarda əbədi yaşayacağıq!” və sair və ilaxır. Ən çox yayılan və işlənən isə şübhəsiz, bu ifadədir: “Qarabağ Azərbaycandır!”

Öz yalanlarını kütləvi şüura ən təsirli vasitə olan dini inanc üzərində quran saxtakarlar ali məqsədə çatmaq üçün müasir Azərbaycan xalqının soykökündə var olan və Qarabağ daxil ətraf ərazilərdə yaşamış qədim albanların irsini mənim-səməyi ən asan yol görüblər. Dünya xristianlığını aldatmaqdan belə çəkinmədən, sahibsiz qalan alban kilsələrini, monastırları, dini məbəddə və abidələri “özəlləş-

Xalq – Sərkərdə – Ordu həmrəyliyi

(publisistik düşüncələr)

Böyük ruh yüksəkliyi ilə yaşadığımız həmin Zəfər günlərində tarixin gedışı gözlərimiz önündə dəyişdi. Və Qafqazda tam yeni bir realliq yarandı; regionda söz sahibi qalib Azərbaycan Respublikasıdır!

Şanlı Qələbənin üç qəhrəmanı var: Xalq, Sərkərdə və Əsgər.

Azərbaycan əsgəri... O, Vətən çöllərini öz qanı ilə suvardı, torpağı çirkəbdən təmizlədi. Son yüzilliklərdə ilk dəfə itirdiyimiz ərazilər geri qaytarıldı. Cəsur ürəyi və milli qeyrəti ilə can-Azərbaycana canını əsirgəməyən əsgər şəhid oldu, qazi oldu, qəhrəman oldu və həyatı bahasına yeni xəritə cızdı doğma Vətəninə.

O xəritə üzərində sənənin izin əbədi qalacaq, qalib Əsgər! Adın ulu babaların -Babəkin, Şah İsmayıl Xətəinin, Cavad xanın silahdaşı kimi yurdda daim var olacaq! Çünki sən şanlı bayrağımızı müqəddəs Şuşada, işğaldan azad etdiyin Qarabağın hər şəhərində, kəndində, dağlarında ucaldana qədər durmadan, dayanmadan, yoruldu demədən irəli getdin! Qələbə qazanana qədər getdin və Zəfərlə geri döndün...

Ordunun azad etdiyi hər kəndlə, şəhərlə, hər dağla, dərəylə, təpəylə, çayla, meşəylə xalqa elə böyük sevinc bəxş edildi ki, əsarətli yüzillər boyu bu yurdda hələ belə hissələr yaşanmamışdı. Milyonların gözlədiyi o ifadənin müjdəsi “Dəmir yumruq” üstündə gəldi: “Qarabağ Azərbaycandır!”

Nəhayət, hamımızı boğaza yığan, ömrümüzü alan üzüntülü “Dağlıq Qarabağ problemi” Azərbaycan xalqının, Azərbaycan Prezidentinin və Azərbaycan Ordusunun sarsılmaz həmrəyliyi sayəsində ləyaqətlə, qürurla, əzəmətlə, mərdliklə öz həllini tapdı. İqtidar-Xalq həmrəyliyindən güc alan şanlı ordunun dalbadal xilas etdiyi məntəqələrdə sancılan Qələbə bayraqları sünü problemə doğan suallara qətiyyətli cavab idi. Üçrəngli bayraqların hərəsi bir nida işarəsi olaraq torpaq üzərində vüqarla ucalırdı: “Qarabağ Azərbaycandır!!!”

Ali Baş Komandan, qəhrəman əsgərlər, zabitlər və generallar mümkün olmayanı mümkün etdilər! Yüzillərlə hörülən kələklər “Dəmir yumruq”un zərbəsi ilə cəmi 44 günə darmadağın oldu. Təmas xəttində 30 ilə qurulan “təhlükəsizlik səddini” nəh igidlər 30 günə aşılı keçdilər. Başının bir gülləsi əskik olan təvərə papıqlı, lopa bığıl xəyanətin nəticəsində vaxtilə düşməne təhvil verilən müqəddəs Şuşamızı xüsusi təyinatlılar əliyalın dağlara dırmaşaraq, dişləri-dırnaqları ilə qayalara qalxaraq alıb geri qaytardılar... İndi sən azadsan, əziz Şuşa!

Bütün bunlar bir möcüzə idi! Ordumuz dünya hərbi tarixində görünməmiş hücum strategiyası sərgilədi! Sonu şanlı Zəfərlə bitən, hərbi dərsliklərdə düşün ıldırım sürətli, uğur effektiv strategiya! Ölümün üzərinə şığıyan hər biri bir qəhrəman oğulların qarşısını kimsə ala bilməzd və ala bilmədi. Vətən sevgisinin qarşısında heç nə duruş götürə bilməzd və götürə bilmədi!

Bədnəyyətli insanların daim pislədiyi Azərbaycan əsgəri günlərin gözəl bir günü Ali Baş Komandanın “İrəli!” əmri ilə şahin kimi şığıyıp düşmənin üstünə atılana qədər ermənilər təkcə pərənpərəncə su yoldu. Uzun illər ərzində Azərbaycanı təmizləyəndən, növbə ilə gəlib yeyib-ıçib gedən saxtakar “sülhyaritmazlar” və onların arxasındakı təkbürlü güclər də əhəmiyyətsiz bir şeyə çevrildilər. “Cəhənnəmə vasil etdiyimiz “Dağlıq Qarabağ” problemi” bu mənasız adamlarla bir masa ətrafında uzun-uzadı müzakirə etməyə daha ehtiyac qalmadı. Həm tarixi, həm beynəlxalq, həm ilahi ədalətin bərpası üçün işğalçının başa düşdüyü dildə ən səmərəli “danışığı” Azərbaycan Ordusu aparmışdı. “Sülhyaritmazlar”ın menyusu üçün də qüdrətli ordumuz “Qənimətlər Parkı” kimi dəbdəbəli bir “süfrə” açdı...

Məharətlə idarə olunan ordunun ildırım sürətli hücumu nəticəsində qazanılan Zəfər həm də bir çox həqiqətləri üzə çıxardı. Məlum oldu ki, müharibənin odu-ələng içində ölümün üstünə şığıyan pələng igidlər Qarabağda, güya ki, “Öz müqəddəratını təyin edən” bir ovuc “Zavallının” illərlə qurduğu sayızsız-hesabsız maneələri dəf edib, silsilə sədləri keçib, beton çəpərləri dağıdıb, kilometrərlə uzanan hördü səngərləri, yeraltı tunellə-

ri, silah dolu lağımaları adlayıblar... Məlum oldu ki, özünü həmişə yaziq göstərən o “zavallılara” məxsus minlərlə ölüm saçan tankı, topu, raket, avtomatı, pulemyotu, minomyotu, qumbaranı, mərmini əsgərlərimiz məhv edir, əzir, dağıdır, ancaq o silahlar bitib-tükənmək bilmir... Məlum oldu ki, o dəmir-beton maneələr, hördü istehkamlar, yeraltı tunellər, dərin səngərlər mənasız Minsk qrupunun saxta “monitorinq yoxlamaları”, yalançı “sülhyaratma” pərdələri altında qurulmuş... Və bizi yalnız azərbaycanlı olduğumuz üçün öldürmək, yox etmək üçün yığılan həmin tonlarla silah-sursat, raket, mərmir, tank, top, avtomat, pulemyot, qumbara illər uzununu elə o saxtakar yekələrin gözü qarşısında Qarabağa daşırırmış...

Beynəlxalq səviyyəli dələduzlar utanmadan yalan danışa-danışa təvazökar, mədəni, qonaqpərvər bizləri arxayın salıb münafiqənin həllini uzadır, işğal möhkəmlətmək üçün “artsaxlara” vaxt qazandırırırlar...

Əgər dünyada beynəlxalq hüquq deyilən bir anlayış həqiqətən mövcuddursa, o zaman hərbi tribunallarda cinayətkar erməni quldurları ilə yanaşı, öz səlahiyyətlərindən sui-istifadə edən, rəsmi sülhyaratma missiyasına xəyanətə manipulyativ əməllər, davranışlar, danışqlar aparın həmin beynəlxalq avontürüstlər dəstəsi üçün də oturaqlar düzüləlidir.

...Zəfərdən əvvəl Azərbaycan ölkəsi təkcə siyasi, iqtisadi, hərbi deyil, həm də maddi-mənəvi, mədəni təcavüzə məruz qalmışdı. Torpaqları işğaldə saxlayan düşmən Qarabağda təkcə insanları qətlə yetirmirdi, orada olan bütün mədəniyyət abidələrini, müqəddəs ziyarətgah və ibadətəhlərləri, kərşanları, daş heykəlləri, milli kimliyimizə aid qədim nümunələri də dağıdır, türkün izini itirməyə çalışırdı. Azərbaycan insanının özü ilə yanaşı, Azərbaycan insanının yaratdığı dayərləri, sənət nümunələrini, ədəbi-bədii abidələri də məhv edir, yaxud oğurlayıb “özünüküldürirdi”. Vandallar Qarabağda imarətləri sökdür, evləri dağıdır, ağacları yandırır, bağ-bağatı yolur, çayları, bulaqları qurudurdu. Muzeylər, rəsm qalereyalı, kitabxanalar, incəsənət məktəbləri, mədəniyyət sarayları, dövlət teatrları vəhşicəsinə talan olunurdu. Şuşa, Ağdam, Füzuli, Zəngilan, Cəbrayıl, Laçın, Kəlbəcər rayonlarının ərazilərində min illərlə yaşayın qalalar, türbələr, məscidlər, karvansaraylar, bulaqlar, kəhrizlər məhv edilirdi. Gözəl Qarabağda gözə dəyən nə varsa darmadağın edilirdi...

Müharibədən sonra dünyanın hər tərəfindən bölgəyə gələn çoxsaylı nümayəndələr acıdan-acı mənzərələrin şahidi olub dəhşətə gəldi: göz işlədik-cə uzanan xarabalıqlar, viran qoyulmuş kəndlər, şəhərlər, sökülüb dağıdılmış evlər, şumlanmış məzarlıqlar, yandırılmış zəmilər, doğanmış ağaclar, tapdalanmış güllər, çiçəklər...

Bu idi “forpost” Ermənistan” dövlətinin “mədəniyyət siyasəti”! Bu idi daim özünü “qədim, mədəni xalq” adlandıran quldurların əsl siması! Vəhşilərin Qarabağda törətdiyi barbarlığın özü ən böyük mədəniyyətsizlik əlaməti idi! Həm də təkcə Azərbaycan milli mədəniyyətinə qarşı yox, ümumbəşər mədəniyyətə, insanlığa qarşı cinayət idi!

...Artıq tarixə gömülmüş “Dağlıq Qarabağ” məfhumunun, onun “statusunun”, ümumiyyətlə “Qarabağ problemi”nin nədəni bu qədər mürəkkəb düyünə düşdüyü, həllinin çətinləşdiyini və Azərbaycanın daxili məsələsinin hansı səbəbdən beynəlxalq müstəviyə çıxdığı barədə düşünəndə, digər amillərlə yanaşı, din amili də ən başlıca səbəb kimi meydana çıxır.

Qarabağın problemi, əslində, ordan başlayıb ki, iki yüz il əvvəl iki imperiyanın ikiye bölündüyü Azərbaycanın şimal torpaqlarına köçürülən erməni tayfasının üzərinə imperiyalar həm də “tarixi” missiya qoyublar: köçürüldükləri ərazini “özəlləşdirir” Türkiyə ilə Turan elləri arasında “paz” kimi durmaq! Türk dünyasına qonim kəsilib, türk izini itirmək!

Qanında xainlik, canında satqınlıq olan sərgərdan tayfa bu öhdəliyi canla-başla icraya qəbul edib, bütün kəndləri, şəhərləri, çayları, dağları, daşları, bütün mədəni dayərləri və dini abidələri mənim-səməyə başlayıb. Güclü himayə altında layihənin icrasında əxlaq, şəraf, vicdan normaları tanımadan hər vasitəyə əl atıb. Azərbaycan xalqına qarşı planlı soyqırımı, deportasiya, terror savaşıları açıblar.

diriblər”. Xristian xalqlarının rəğbətini, dövlətlərinin dəstəyini qazanmaq üçün “sarsaqılar” özlərini, guya, “Qafqazda xristianlığı ilk yayan tayfa” kimi qələmə veriblər. Halbuki, Qarabağdakı kilsələr, monastırlar, məbədlər, əslində, Qafqazda ilk xristianlığı qəbul edən Azərbaycan Albanlarına məxsusdur. Bu kilsə və monastırları ərəb işğalından qabaq xristian albanlar tikib, orada dini ayinlər icra ediblər. Ermənilər isə yalnız çox sonralar bu ərazilərə köçüb məskunlaşanda xristian azərbaycanlılara məxsus abidələri öz adlarına çıxıblar. Daha doğrusu, torpağımız, musiqimiz, mətbəximiz, adlarımız, sözlərimiz kimi, adətləri üzrə onları da oğurlayıblar.

Məhz dini motivlər səbəbindən “Miatsum” hərəkatı güclü xristian dövlətlərinin hərtərəfli dəstəyini aldı: maddi, mənəvi, hərbi, siyasi, diplomatik, maliyyə və s. Davamlı, mütəmadi, ardıcıl erməni təbliğatı sayəsində xarici güclər belə bir əfsanəyə inandırıldılar ki, sən demə, “Qafqazda ilk xristianlar ermənilər imiş və indi oradakı ilk xristian abidələrini fədakarcasına qoruyurlar.” Bununla da “xristian qardaşlığı” zəminində dini təəssübkeşlik nümayiş etdirməyi, “zavallı erməniləri vəhşi müsəlmanlardan qorumağı” özlərinə borc biliblər.

Bizim xalqın İslamdan öncəki dövrlərə aid olan xristian abidələrinin digər ərazilərdə, Qəbələ, Naxçıvan, Mingəçevir, Qazax, Tovuz, Şamaxı bölgələrində də mövcudluğunu nəzərə alsaq, demək olar ki, əgər bu müharibədə “Dəmir yumruq” düşmənin başını əzməsəydi, onların iştahı daha da artacaq, həyasız iddiaları təkcə Qarabağla məhdudlaşmayacaq, digər ərazilərimizin də üzərində bayquş kimi uluşma quracaqdılar... Tez-tez həyasızcasına səsləndirdikləri “Naxçıvan daxil Gəncəyə, Bərdəyə, Kürə kimi bizimidir” sərsəm iddiaları heç də təsadüfi deyildir.

Amma fələk başqa cür saydı... Uzaq əsrlərdən bəri davam edən uydurma “Dənizdən-dənizə” əfsanəsi 2020-ci ilin payızında “cəhənnəmə vasil oldu”. 44 günlük Vətən müharibəsi zamanı “Dəmir yumruq” o “sehirlə açarı” düşmənin əlindən vurub aldı. Yüzillər sonra qazandığımız Zəfər, nəhayət, dini və dünyəvi ədaləti, tarixi həqiqəti bərpa etdi!

Biz tarixin dərsələrini heç vaxt unutmamalıyıq. Vaxtilə qədim yurd yerlərimizin parçalanıb bölüşdürüldüyünü, yuxarı-aşağı paylandığını, millətimizin zaman-zaman qanlı terrora, vəhşi soyqırımına, əzablı deportasiyalara məruz qaldığını yadın çıxarmamalıyıq. Bilməliyik ki, əgər əvvəllər olduğu kimi, yenə də keçmiş unudub erməni göz yaşlarına inansaq, “dostluq” şərqilər oxumağa başlasaq, saxtakar və hiyləgər düşmən öz əməllərinə davam edəcək. Bizi yox etmək, dövlətimizi və xalqımızı məhv etmək üçün arxamızda yenə işlər çevirəcək, əleyhimizə xəlvəti planlar quracaqlar. 50 il, 100 il, 200 il əvvəllərdə olduğu kimi...

Dünyada yaşayan 50 milyonluq Azərbaycan xalqının hər bir qeyrətli üzvü bu həqiqəti unutmamalıdır. Həmi eyni amala tapınmalıdır: “Dəmir yumruq” kimi möhkəm olub, bir olub, birləşib xalqı, Vətəni, dövləti pisləklərdən qorumaq!

İndi işğaldan qurtulan Qarabağda böyük quruculuq işləri gedir. Dövlət qurumları əzmlə və sürətlə dağıdılan əraziləri bərpa edir, şəhərləri, kəndləri dirçəldir.

Bu prosesdə ziyalılar da iştirakı, təbii ki, vacibdir. Sənət adamları gözəl Qarabağ haqqında, əsrərangiz Şuşa haqqında, 44 günlük müharibə haqqında, ordumuz, qələbəmiz, əsgərlərimiz, şəhidlərimiz və qəhrəmanlarımız haqqında dəyərli bədii-sənədli əsərlərlə bu prosesə qatılmalıdırlar. Müasir inkişaf etmiş Azərbaycanın və müzəffər xalqımızın obrazı olduğu kimi təsvir edilməli, milli özəlliklərimiz, mənəvi-mədəni dəyərlərimiz bədii ifadə vasitələri ilə, zövqlü şəkildə dünyaya çatdırılmalıdır. Mədəniyyətin hər sahəsində, o cümlədən, ədəbiyyatda, kinədə, teatrdə, rəssamılıqda, musiqidə, mətbuatda, tele-rəssamda yüksək səviyyəli, istedadlı əsərlərin meydana gəlməsi vacibdir. Müzəffər qəhrəman əsgərlər kimi, əsl yaradıcı sənət adamlarının da aktual mövzularla Vətənin və xalqın xidmətinə olmaş xərəf bəncudur.

Akif ƏLİ,
Əməkdar jurnalist, fəlsəfə
doktoru, yazıçı-publisist